

SEKRETARIA
Biuro Prac Senackich
wpłynęło dn. 14.07.11. zat.
6731 podpis

Warszawa, 2011-07-13

**MINISTER ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

GABINET MARSZAŁKA SENATU
wpłynęło dn. 14.07.11.
nr 3588 podpis *Borusiewicz*

RR.pro-kz/0506/2011/(3082)

**Pan
Bogdan Borusewicz
Marszałek Senatu RP**

Szanowny Panie Marszałku

W nawiązaniu do przesłanego przy piśmie znak BPS/DSK-043-3734/11 z dnia 14 czerwca 2011 r. oświadczenia Pana senatora Przemysława Błaszczyka złożonego podczas 78. posiedzenia Senatu RP, dotyczącego trudnej sytuacji producentów warzyw w województwie łódzkim, uprzejmie przekazuję poniższe informacje.

Odnutowywany od końca maja br. drastyczny spadek popytu na niektóre gatunki warzyw spod osłon był spowodowany utratą zaufania konsumentów do świeżych warzyw wywołaną paniką w związku z licznymi przypadkami zakażeń groźnym szczepem O104 bakterii *Escherichia coli*, jakie miały miejsce w Niemczech i innych krajach UE.

Wkrótce po załamaniu się rynku warzyw spod osłon w Polsce, w dniach 29-31 maja br. Minister rolnictwa i rozwoju wsi Marek Sawicki, na nieformalnej Radzie Ministrów Rolnictwa i Rybołówstwa Unii Europejskiej, której agenda posiedzenia została uzupełniona o punkt dotyczący kryzysu w sektorze owoców i warzyw, złożył formalny wniosek o zwołanie nadzwyczajnej Rady Ministrów w trybie pilnym z udziałem komisarzy ds. zdrowia i rolnictwa, by wyjaśnić sytuację dotyczącą bezpieczeństwa żywności w UE, przyczyny krytycznej sytuacji na rynku warzyw, funkcjonowanie odpowiednich inspekcji i służb oraz wprowadzić działania naprawcze. Na posiedzeniu tej Rady ministrowie rolnictwa Holandii, Belgii, Polski, Hiszpanii, Danii i Portugalii przygotowali pisemną propozycję niezbędnych działań, w tym rekompensat dla rolników. Na tej podstawie Komisja Europejska przygotowała propozycję podjęcia szybkich działań, w celu złagodzenia trudnej sytuacji unijnych producentów warzyw i w dniu 18 czerwca 2011 r. weszło w życie rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) nr 585/2011 z dnia 17 czerwca 2011 r. ustanawiające tymczasowe nadzwyczajne środki wspierania sektora owoców i warzyw (Dz. Urz. UE z dnia 18 czerwca 2011 r. L 160, str. 71).

Zgodnie z przyjętym rozwiązaniem produkty kwalifikujące się do wsparcia to świeże pomidory, sałata, ogórki, papryka słodka oraz cukinia. Wsparcie udzielane jest w odniesieniu

do okresu od 26 maja br. do 30 czerwca br. Budżet dla pomocy określono na poziomie 210 mln €. Wsparcie udzielane będzie na zasadach przyjętych przez państwa członkowskie w odniesieniu do wycofań z rynku oraz operacji zbierania zielonych plonów oraz niezbiierania owoców i warzyw¹.

Zgodnie z przepisami ww. rozporządzenia producenci zrzeszeni w organizacjach producentów mogą kwalifikować się do dwóch rodzajów wsparcia:

- wsparcie „standardowe” stosowane na zasadach odpowiadających dotychczas stosowanym w państwach członkowskich rozwiązaniom w zakresie wycofywania, niezbiierania oraz zbierania zielonych plonów dostępnym wyłącznie za pośrednictwem organizacji producentów. Dla tego rodzaju wsparcia w odniesieniu do operacji wycofań, niezbiierania i zbierania zielonych plonów przeprowadzonych w przedmiotowym okresie, w przepisach rozporządzenia 585/2011 przewidziano derogację od stosowania przez organizacje producentów limitów obowiązujących na podstawie przepisów ogólnych, tj.:

- 1) 5%-ego limitu wolumenu produkcji danego produktu, która może być wycofana;
- 2) 30%-ego limitu dla udziału kosztów wycofań w funduszu operacyjnym ogółem;
- 3) 25%-ego limitu dotyczącego wzrostu wartości funduszu operacyjnego.

- wsparcie dodatkowe.

Wsparcie dodatkowe dostępne jest również dla producentów niezrzeszonych w organizacjach producentów. Producenci indywidualni w celu uzyskania pomocy, również mogli przeprowadzić operacje wycofania, niezbiierania oraz zbierania zielonych plonów. Kwoty dodatkowej pomocy w przypadku wycofań wynoszą odpowiednio dla:

pomidorów:	33,2 €/100 kg;
sałaty:	38,9 €/100 kg;
ogórków:	24,0 €/100 kg;
papryki słodkiej:	44,4 €/100 kg;
cukinii:	29,6 €/100 kg.

W przypadku operacji niezbiierania oraz zbierania zielonych plonów państwa członkowskie miały określić kwoty dodatkowego wsparcia UE w przeliczeniu na hektar na poziomie odpowiadającym maksymalnie 90% kwot określonych w odniesieniu do wycofań.

W Polsce określono je na poziomie dla:

- pomidorów:	52 085 €/ ha
- sałaty:	25 031€/ ha
- ogórków:	36 896 €/ ha
- papryki słodkiej:	34 634€/ ha

¹ Wycofanie z rynku oraz operacje niezbiierania owoców i warzyw należą do tzw. działań zarządzania kryzysowego i zapobiegania sytuacjom kryzysowym, dopuszczonym w ramach wspólnej organizacji rynku dla sektora owoców i warzyw. Zgodnie z art. 103c ust. 2 rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 zakres takich środków obejmuje: wycofanie z rynku, zbieranie zielonych owoców i warzyw lub niezbiieranie ich, promowanie i informowanie, działania szkoleniowe, ubezpieczanie zbiorów. Przepisy UE przewidują możliwość zastosowania ww. działań przez państwa członkowskie. Także państwa członkowskie określają przeznaczenie wycofanych z rynku owoców i warzyw. W Polsce przewidziano wycofanie z rynku w formie tzw. bezpłatnej dystrybucji (do konsumpcji) oraz z przeznaczeniem na pasze dla zwierząt. Nie przewidziano natomiast działań związanych ze zbieraniem zielonych owoców i warzyw oraz niezbiieraniem ich. Niezbiieranie polega na niepozyskaniu z danego obszaru uprawy jakiegokolwiek produkcji w celach handlowych w trakcie normalnego cyklu produkcyjnego.

– cukinii:

13 767 €/ha

Ponadto przepisy rozporządzenia wykonawczego Komisji nr 585/2011, w przypadku państw członkowskich, w których występuje niski stopień zorganizowania producentów, umożliwiają producentom indywidualnym występowanie z wnioskiem o pomoc bezpośrednio do właściwych władz państwa członkowskiego (np. agencji płatniczych).

W celu wdrożenia w Polsce rozwiązań określonych ww. przepisami UE przygotowano i przyjęto przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 2011 r. w sprawie realizacji przez Agencję Rynku Rolnego zadań związanych z ustanowieniem tymczasowych nadzwyczajnych środków wspierania rynków owoców i warzyw (Dz. U. z 2011 r. Nr 130, poz. 750), które weszło w życie w dniu publikacji, tj. 22 czerwca br. W przepisach krajowych, o których mowa wskazano Agencję Rynku Rolnego jako jednostkę, do której organizacje producentów oraz - bezpośrednio - producenci indywidualni występują z wnioskiem o pomoc dodatkową.

W myśl rozwiązań przewidzianych w rozporządzeniu nr 585/2011, pomoc jest dostępna dla producentów indywidualnych, którzy przeprowadzili operacje wycofania, niezbięcia lub zbierania zielonych plonów w dniach od 26 maja br. do dnia 30 czerwca br. zgodnie z zasadami obowiązującymi na podstawie odpowiednich przepisów krajowych. W przypadku Polski dotychczasowe przepisy krajowe, wdrażały tylko jeden mechanizm zarządzania kryzysowego i zapobiegania kryzysom dostępny dla organizacji producentów – wycofanie z rynku. W związku z powyższym, w przepisach rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 czerwca 2011 r. wprowadzono specjalnie na potrzeby tego rozwiązania, dodatkowe działania z zakresu zarządzania kryzysowego i zapobiegania kryzysom, które przewidziano w ww. rozporządzeniu Komisji. Działania te to niezbięcie oraz zbieranie zielonych plonów.

Zgodnie z przepisami art. 8 ust. 3 rozporządzenia nr 585/2011 producenci indywidualni mogli składać wnioski o pomoc dodatkową w terminie do dnia 11 lipca br., a w myśl przepisu ust. 5 omawianego artykułu, w terminie do 15 października br. państwa członkowskie zapewniają dokonanie wszystkich płatności przedmiotowej pomocy.

Niezależnie od powyższego, do dnia 18 lipca br. Komisja Europejska zbiera informacje z państw członkowskich o łącznych ilościach oraz powierzchni, której te mechanizmy dotyczą. Na tej podstawie będzie stosowany lub nie współczynnik redukcji, gdyż całkowita wnioskowana przez wszystkie państwa członkowskie pomoc nie może przekroczyć kwoty 210 mln EUR.

Jednocześnie należy pamiętać, iż zgodnie z art. 87 ust. 1 Traktatu wszelka pomoc przyznawana przez państwo członkowskie lub przy użyciu zasobów państwowych w jakiegokolwiek formie, która zakłóca lub grozi zakłóceniem konkurencji poprzez sprzyjanie niektórym przedsiębiorstwom lub produkcji niektórych towarów, jest niezgodna ze wspólnym rynkiem w zakresie, w jakim wpływa na wymianę handlową między państwami członkowskimi. W myśl tego przepisu żadne państwo członkowskie nie ma możliwości ingerowania w poziom cen na rynkach rolnych, w sposób inny niż zgodny z odpowiednimi przepisami unijnymi. Zatem także Polska, jako kraj członkowski ma bardzo ograniczone możliwości w zakresie ustanowienia i stosowania, wykraczających poza unijne,

indywidualnych rozwiązań, mających na celu wsparcie rynkowe dla producentów w większości sektorów rolnych.

Odnosząc się do kwestii galopujących cen środków do produkcji rolnej, uprzejmie przekazuję poniższą informację.

Material siewny

Ceny materiału siewnego roślin warzywnych w 2011 r. w porównaniu z rokiem 2010 wzrosły średnio o ok. 5%. Ponadto, na uwadze należy mieć wzrost podatku VAT z 3% w roku 2010 do 5% w roku 2011, który wpływa bezpośrednio na końcową cenę materiału siewnego płaconą przez jego nabywcę. Należy jednak podkreślić, że plantatorzy warzyw zakupili materiał siewny jesienią 2010 roku, przewidując wzrost cen na wiosnę 2011 roku.

Nawozy

W maju 2011 r. zmniejszyła się dynamika wzrostu cen nawozów mineralnych w porównaniu z pierwszymi miesiącami 2011 r., nadal jednak ceny wzrosły o 0,9% w porównaniu z miesiącem poprzednim. Od początku roku średni wzrost cen nawozów mineralnych wyniósł 13,4%, w tym saletrzaku – 35,2%. W ciągu 12 miesięcy nawozy mineralne podrożały średnio o 18,1%, w tym najsilniej saletrzak (o 44,7%) oraz saletra amonowa (o 31,8%). Potaniał natomiast superfosfat prosty o 2,4%.

Pomimo wzrostu cen nawozów mineralnych w pierwszych miesiącach 2011 r. poprawiły się relacje cen nawozów mineralnych do cen zbóż. Na zakup 1 kg NPK należało w maju przeznaczyć 3,9 kg pszenicy, o 0,1 kg mniej niż przed miesiącem i o 3,5 kg mniej niż przed rokiem. Wg Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej – PIB w Warszawie opłacalna relacja cen nawozów mineralnych (1 kg NPK) do cen produktów rolnych mieści się w przedziale od 2-4 kg równowartości pszenicy. W każdym gospodarstwie relacja ta jest różna i uzależniona od wielu czynników, najbardziej zależy od jakości i kultury gleby, ale również od stosunków wodnych w glebie i odczynu gleby.

W maju silnie wzrosły ceny nawozów na światowych rynkach. Średni wzrost światowych cen nawozów mineralnych wyniósł 7,6%, głównie za sprawą mocznika, który podrożał aż o 16,7%. Superfosfat potrójny podrożał w tym czasie o 2,2%, sól potasowa o 1,1%, a fosforan amonu potaniał o 1,2%. W ciągu 12 miesięcy nawozy mineralne podrożały na świecie o ponad 50%, w tym mocznik o 73%, superfosfat potrójny o 55%, a fosforan amonu i sól potasowa o 33%. Wysokie ceny nawozów mineralnych na światowych rynkach są przede wszystkim następstwem dobrej koniunktury na rynkach produktów roślinnych. Na wysoki poziom cen nawozów mineralnych ma również wpływ fakt, że branża nawozowa jest jedną z najbardziej energochłonnych. Koszty surowców energetycznych i energii elektrycznej wynoszą nawet powyżej 60% całkowitej wartości produkcji.

Nawożenie jest jednym z bardzo istotnych zabiegów agrotechnicznych w produkcji roślinnej. Przyjmuje się, że udział nawożenia w kształtowaniu plonów wynosi około 50%. Wdrażając do nawożenia system doradztwa nawozowego uwzględniający bilans składników pokarmowych, można uzyskać oszczędności w kosztach stosowania nawozów szacowane w granicach 15-20 % eliminując przy tym ujemny wpływ nawożenia na środowisko.

Środki ochrony roślin

Wg danych Instytutu Ekonomiki Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej - PIB w Warszawie, w 2010 r. odnotowano spadek dynamiki wzrostu cen środków ochrony roślin z 8,4% w 2009 r. do 3,8% w roku 2010 r. W ciągu 12 miesięcy wzrosły ceny preparatów owadobójczych o 7,4% i grzybobójczych o 1,7%, natomiast odnotowano spadek cen herbicydów o 0,4%.

Należy podkreślić, iż Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi podejmuje nieustanne działania w celu zwiększenia asortymentu środków ochrony roślin na rynku. Na podstawie danych z rejestru środków ochrony roślin można stwierdzić, że w latach 2008- (czerwiec) 2011 Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi wydał 534 zezwoleń na dopuszczenie środków ochrony roślin, dla porównania, w latach 2005-2007 wydano 159 zezwoleń. Jednocześnie dokonano usprawnienia procesu rejestracji środków ochrony roślin, które wpłynęły na przyspieszenie tempa rozpatrywanych wniosków dotyczących środków ochrony roślin oraz wpływają pozytywnie na konkurencyjność na tym rynku.

Ponadto trzeba pamiętać, że w warunkach gospodarki rynkowej Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi nie ma bezpośredniego wpływu na ceny detaliczne środków produkcji rolnej, ponieważ zakłady produkcyjne określają je we własnym zakresie, kierując się ekonomicznym rachunkiem zysków i strat oraz aktualną sytuacją panującą na rynku. Na ceny środków produkcji dla rolnictwa wpływają przede wszystkim ceny surowców, ceny energii i ogólne koszty produkcji. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi dostrzegając problemy, w szczególności wzrost cen, spotykał się wielokrotnie z producentami, dystrybutorami środków ochrony roślin i nawozów oraz przedstawicielami związków zawodowych w celu omówienia kwestii problemowych i podejmowanych działań resortu na rzecz poprawy zaistniałej sytuacji. W trakcie tych spotkań podnoszona była kwestia równomiernego rozkładania wynikających z koniunktury zysków i strat pomiędzy wszystkich uczestników rynku. Czynnikiem, który ma niewątpliwie wpływ na rynek środków produkcji jest prawo regulujące zasady i kryteria dopuszczania do obrotu nawozów i środków ochrony roślin. Przepisy prawne stawiają szereg ograniczeń, aby zapewnić, że środki ochrony roślin oraz nawozy dostępne na rynku były bezpieczne dla zdrowia człowieka, zwierząt oraz dla środowiska.

Odpowiedzią na szybki wzrost cen środków do produkcji ogrodniczej może być wdrożenie przez ogrodników podstawowego instrumentu wspólnej polityki rolnej w sektorze owoców i warzyw tj. utworzenie grup lub organizacji producentów owoców i warzyw. Podstawowym celem funkcjonowania grup i organizacji producentów owoców i warzyw jest umacnianie pozycji rynkowej producentów. Podmioty te mogą efektywnie planować produkcję, tak aby dostosować ją do popytu, zarówno pod względem ilości jak i jakości. Ponadto, koncentrując podaż stają się odpowiednio dużymi partnerami dla sieci handlowych, supermarketów, zakładów przetwórczych koncentrujących duży popyt. Grupy i organizacje koncentrując znaczny popyt na środki produkcji tj. nawozy, środki ochrony roślin mogą także skutecznie negocjować ceny zakupu tych produktów.

Do wiadomości:

Kancelaria Prezesa Rady Ministrów - Departament Spraw Parlamentarnych (BPS/DSK-043-3734/11)

z up. Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi
PODSEKRETARZ STANU

Andrzej Butra